

ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Кафедра економіки та менеджменту

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основи менеджменту

(шифр і назва навчальної дисципліни)

галузь знань **07 «Управління і адміністрування»**

спеціальність: **073 Менеджмент**

факультет: **Туризму**

рівень освіти: **Бакалавр**

Львів – 2018 р.

Робоча програма з дисципліни «Основи менеджменту» для студентів за спеціальністю **073 Менеджмент** VI с. (денна форма навчання).

Розробник: ст.викладач, к.е.н. Гуцуляк В.Р.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри економіки та менеджменту

Протокол від «27» грудня 2018 року № 5

Завідувач кафедри економіки та менеджменту

(підпис)

(Павленчик Н.Ф.)

(прізвище та ініціали)

© _____, 20__ рік

© _____, 20__ рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Спеціальність : <u>073 Менеджмент</u>	Рік підготовки:	
		Семестр 6	-
Загальна кількість годин – 120	Рівень вищої освіти: бакалавр	Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 2,5		36 год.	-
		Семінарські	
		36 год.	-
		Самостійна робота	
		48 год.	-
		Вид контролю: істит	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни «Основи менеджменту» як базового курсу є формування у майбутніх фахівців сучасної системи поглядів і спеціальних знань у сфері управління для забезпечення ефективної господарської діяльності підприємства.

Головними завданнями курсу «Основи менеджменту» є:

- формування у студентів теоретичних знань про управління;
- закладення потенціалу інтеграції знань, що визначають професіоналізм діяльності сучасного менеджера;
- освоєння студентами загальнотеоретичних положень управління соціально-економічними системами, формування інноваційного підходу до управління, формування розуміння управління як професійної діяльності, що вимагає глибоких теоретичних знань;
- набуття студентами здатності розв'язувати господарські, соціальні, економічні та психологічні проблеми з використанням управлінських технологій;
- опанування студентами вмінь визначати місію, стратегічні цілі та завдання управління;
- формування у студентів навичок щодо вибору стилю управління для послаблення конфліктів в організаціях.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні засвоїти:

знання та уявлення щодо:

- сутності основних понять менеджменту та управління;
- сутності основних функцій менеджменту;
- сутності організації та взаємозв'язку їх внутрішніх елементів і зовнішнього середовища;
- технології розроблення й ухвалення рішень в менеджменті;
- налагодження ефективної комунікації у процесі управління;
- керівництва та лідерства, стилів управління;
- ролі організаційної культури;
- етики та соціальної відповідальності в менеджменті;
- подолання опору організаційним змінам.

Уміння:

- формулювати місію організації на підставі системного аналізу потенціалу організації та впливу факторів зовнішнього середовища;
- розробляти стратегічні, тактичні й поточні плани діяльності підприємства.
- здатність до ефективної комунікаційної взаємодії;
- здатність до засвоєння нових знань, самовдосконалення;
- здатність до системного мислення, творчого пошуку, комплексного аналізу проблеми, ухвалення рішень;
- здатність до самоменеджменту, до планування власної кар'єри;
- здатність працювати в команді;
- здатність до лідерства.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Теоретичні основи менеджменту

Менеджмент як мистецтво управління людьми. Сутність основних категорій менеджменту - організація, управління, менеджмент. Менеджери та підприємці - ключові фігури ринкової економіки. Спільне і відмінне між менеджером та підприємцем. Рівні управління. Ролі менеджера в організації, можна виділити три управлінські ролі а саме роль з прийняття рішення, інформаційна роль та виступає у ролі керівника. Розрізняють сфери менеджменту: виробничий менеджмент; фінансовий менеджмент; управління персоналом; управління дослідженнями та розробками; фінансовий облік; маркетинг; загальна адміністрація. Залежно від того, скількома компонентами організації управляє менеджер, розрізняють три рівні менеджменту: вищий, середній, нижчий.

Тема 2. Закони, закономірності та принципи менеджменту

У процесі розвитку менеджменту сформувалися певні норми управління організаціями – закони, закономірності та принципи. А саме: Закони менеджменту, Закон спеціалізації управління, Закон інтеграції управління, Закон оптимального поєднання централізації і децентралізації управління, Закон демократизації управління, Закон економії часу в управлінні, Закон пропорційного розвитку систем управління. Об'єктивні, стійкі, загальні та повторювальні зв'язки між явищами, процесами, категоріями менеджменту є закономірностями менеджменту. Важливу роль в управлінській діяльності відіграють принципи менеджменту, які на засадах застосування законів і закономірностей менеджменту відображають прикладний характер управління організаціями.

Тема 3. Історія розвитку менеджменту

Історія розвитку управлінської думки у світі та в Україні. Передумови виникнення науки про управління. Класичні теорії менеджменту: школа наукового управління; класична (адміністративна) школа управління; школа людських відносин; школа поведінських наук; емпірична школа, школа «соціальних систем», нова школа. Характеристика інтегрованих підходів до управління: процесний підхід; системний підхід; ситуаційний підхід. Вклад у розвиток управлінської науки зарубіжних та вітчизняних вчених. Розвиток управлінської науки в Україні. Особливості формування сучасної моделі менеджменту в Україні.

Тема 4. Поняття організацій та їх класифікація

Поняття організації, її роль на значення. Організація як відкрита система. Внутрішні та зовнішні фактори середовища організації. Міжнародне середовище менеджменту. Організації в Україні. Культура організації. Роль бізнесу в суспільстві. Соціальна відповідальність менеджменту. Етика і сучасне управління. Управління етикою і соціальною відповідальністю. Будь-яка організація має циклічний характер розвитку, тобто проходить через певні етапи життєвого циклу.

Тема 5. Функції та технологія менеджменту

Поняття функцій менеджменту. Функції менеджменту як вид управлінської діяльності. Особливості формування функцій менеджменту. Класифікація і характеристика функцій менеджменту. Загальні (основні), конкретні (спеціальні) функції менеджменту. Динамічний взаємозв'язок конкретних і загальних функцій. Механізм реалізації конкретних функцій

менеджменту на засадах використання загальних. Процес управління як сукупність взаємопов'язаних і взаємодіючих функцій, методів, управлінських рішень та інших категорій менеджменту. Мета управлінського процесу, його учасники, предмет, засоби здійснення. Управлінський цикл. Управлінські процедури: загальне визначення, інформаційне забезпечення, аналітична діяльність, вибір варіанту дій, реалізація рішення, зворотній зв'язок. Особливості процесу управління: безперервність, нерівномірність, циклічність, послідовність, мінливість, стійкість.

Тема 6. Планування як загальна функція менеджменту

Сутність і зміст планування як функції менеджменту, його види та їх взаємозв'язок. Класифікація планів організації. Етапи процесу планування: визначення місії та цілей; оцінка сильних і слабких сторін організації; розроблення стратегії. Базові стратегії. Економіко-організаційний зміст оперативного планування. Загальна характеристика бізнес-планування. Поняття місії в управлінні та класифікація цілей організації. Ієрархічна підпорядкованість, субординація цілей організації. Традиційний процес постановки цілей. Концепція управління за цілями.

Тема 7 Організаційна діяльність як загальна функція менеджменту

Сутність організаційної діяльності, її місце в системі управління. Поняття і складові організаційної діяльності. Суть принципи функції організації. Владні повноваження, обов'язки, відповідальність. Норма керованості. Централізація і децентралізація. Процес делегування повноважень і відповідальності. Сутність організаційної структури управління, її роль у досягненні мети. Елементи структури. Характеристика основних видів організаційних структур управління. Лінійні і функціональні організаційні структури управління. Комбіновані структури управління: лінійно-функціональна; лінійно-штабна; дивізійна; матрична. Функціональний підхід до формування організаційних структур менеджменту. Цільовий підхід до формування організаційних структур.

Тема 8. Мотивування як загальна функція менеджменту

Поняття мотивування як функції менеджменту. Теорії мотивування: теорії змісту (теорія потреб А. Маслоу, двочинникова теорія Фредеріка Герцберга, теорії Х та Y Д. Мак-Грегора) та теорії процесів (теорія очікувань, теорія справедливості, теорія визначення цілей). Мотиваційні засоби менеджера. Оплата праці як основний чинник мотивування продуктивності праці. Оплата праці: заробітна плата, система винагород і премій. Сучасні системи та форми стимулювання праці. Методи соціального впливу і морального стимулювання.

Тема 9. Контролювання як загальна функція менеджменту

Поняття контролю, його місце в системі управління. Завдання контролю: пристосування до зміни середовища; обмеження нагромадження помилок; подолання складних організаційних проблем; мінімізація затрат. Типи контролю: сфери контролю; рівні контролю; відповідальність за контроль. Етапи контролювання: затвердження стандартів; оцінка виконання; порівняння показників виконання за стандартами; внесення коректив. Види управлінського контролю. Рівні операційного контролю: попередній контроль; поточний контроль; підсумковий контроль. Фінансовий контроль. Системи контролювання: внутріфірмове; незалежне; державне регулювання. Поняття регулювання та його місце в системі управління. Функція менеджменту "оперативне регулювання".

Тема 10. Регулювання і координування в системі менеджменту

Поняття регулювання та його місце в системі управління. Види регулювання. Етапи процесу регулювання. Координація забезпечує узгодженість дій у часі і просторі органів управління та посадових осіб, а також між системою в цілому і зовнішнім середовищем. Таким чином, координація діяльності означає синхронізацію докладених зусиль, їх інтеграцію в єдине ціле, тобто це процес розподілу діяльності у часі, приведення її окремих елементів у таке поєднання, яке дозволило б найбільш ефективно і оперативно досягати поставлених цілей.

Тема 11. Методи менеджменту

Методи менеджменту спрямовані та орієнтовані на об'єкт управління (фірма, відділ, підрозділ тощо), тобто на працівників, які здійснюють різні види діяльності. Змістом методів менеджменту є специфіка прийомів і способів впливу. Методи менеджменту є отримані в процесі реалізації конкретних функцій менеджменту. Технологічні методи менеджменту впливають на працівників через документи, які визначають технологію здійснення виробничо-господарських процесів. До технологічних методів менеджменту належать: технологічні документи, конструкторські документи. До соціально-психологічних методів належать такі: соціальні плани, моральні стимули, методи формування колективів та соціально-психологічного клімату в колективі. Адміністративні методи менеджменту включають сукупність способів впливу, а саме: організаційні способи впливу; розпорядчі способи впливу; дисциплінарні способи впливу.

Тема 12. Теорія прийняття управлінських рішень

Типи управлінських рішень. Умови прийняття управлінських рішень: ухвалення рішень за умов визначеності; ухвалення рішень в умовах ризику; ухвалення рішення за умов невизначеності. Етапи раціонального ухвалення управлінського рішення: виявлення та визначення ситуації, що потребує вирішення; визначення варіантів; оцінка варіантів; вибір оптимального варіанта; впровадження обраного варіанта; оцінка результатів. Поведінкові аспекти ухвалення управлінського рішення. Методи творчого пошуку альтернативних варіантів.

Тема 13. Комунікації в менеджменті

Поняття і характеристика комунікацій. Комунікативний процес, його елементи та етапи. Різновиди комунікацій. Комунікації між організацією та середовищем. Міжрівневі комунікації в організації. Комунікації між керівником і підлеглими. Комунікації між керівником і робочою групою. Поняття про трансакції. Методи вдосконалення комунікацій. Методи вдосконалення міжособистісних комунікацій. Підвищення ефективності інформаційного обліку. Інформація, її сутність та значення в менеджменті. Класифікація інформації. Вимоги до інформації. Особливості надходження, утворення і використання інформації на рівнях менеджменту.

Тема 14: Керівник та лідер

Поняття і загальна характеристика керівництва. Типи керівників. Керівництво як об'єднувальна функція менеджменту. Взаємозв'язок загальних функцій менеджменту з функціями керівника. Основи керівництва: вплив, лідерство, влада. Влада в менеджменті. Форми і баланс влади. Форми влади керівника. Природа лідерства та його складові. Типологія лідерів. Теорії лідерства. Теорія підходу з позиції особистих якостей. Теорія поведінкового

підходу. Теорія ситуаційного підходу. Особливості національних систем керівництва.

Тема 15. Управління конфліктними ситуаціями та стресами

Природа конфлікту в організації. Типи конфліктів. Причини конфлікту. Управління конфліктною ситуацією (структурні методи, міжособистісні стилі вирішення конфліктів). Нарівні з конфліктами важливу роль в житті людей відіграють стреси. У навіть добре керованій організації виникають ситуації, які негативно діють на людей і викликають у них почуття стресу. В залежності від виду і характеру стреси бувають фізіологічними і психологічними. Стресостійкість менеджера.

Тема 16. Культура менеджменту

Сутність культури менеджменту. Основні функції: виховну, інформаційну, комунікативну та нормативно-регулюючу. Цілеспрямована робота менеджера над собою передбачає оволодіння аспектами самореалізації: адекватна оцінка власних дій, рух у правильному напрямку, оцінка власної ефективності, взаємодія з оточуючими, позитивна життєва позиція. Комплексний підхід до удосконалення управління організаціями.

Тема 17. Імідж, етика та етикет в менеджменті

Властивість уміння людини впливати на інших людей, яка проявляється як не усвідомлено, так і за допомогою спеціальних прийомів, поділяється на два елементи - упевненість і позитивна енергетика. Ділова етика є одним з головних «знарядь» формування іміджу компанії. У сучасному бізнесі особі фірми приділяється чимала роль. Ті організації, в яких не дотримується діловий етикет, втрачають дуже багато чого. Там же, де діловий етикет став нормою життя, вища продуктивність праці, краще результати. Підприємці усього світу знають найголовніший постулат бізнесу: хороші манери прибуткові. Визначення етики та етикету менеджменту.

Тема 18. Сучасний менеджмент в Україні та світі

Суть сучасного менеджменту. Модель переходу з теорії до практики. Роль сучасного менеджера. вимоги до сучасного керівника. Основні проблеми українського менеджменту. Цінності компанії. Інтеграція організаційної структури. Форми оцінки персоналу в сучасних умовах. Основні положення традиційного менеджменту. Основні характеристики сучасного менеджменту.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем дисципліни	Кількість годин				
	Денна форма				
	усього	у тому числі			
ЛЕК.		СЕМ.	САМ.	ІНД.	
Тема 1. Теоретичні основи менеджменту	7	2	2	3	-
Тема 2. Закони, закономірності та принципи менеджменту	6	2	2	2	-
Тема 3. Історія розвитку менеджменту	7	2	2	3	-
Тема 4. Поняття організацій та їх класифікація	7	2	2	3	-
Тема 5. Функції та технологія менеджменту	7	2	2	3	-
Тема 6. Планування як загальна функція менеджменту	6	2	2	2	-
Тема 7. Організаційна діяльність як загальна функція менеджменту	6	2	2	2	-
Тема 8. Мотивування як загальна функція менеджменту	6	2	2	2	-
Тема 9. Контролювання як загальна функція менеджменту	6	2	2	2	-
Тема 10. Регулювання і координування в системі менеджменту	6	2	2	2	-
Тема 11. Методи менеджменту	7	2	2	3	-
Тема 12. Теорія прийняття управлінських рішень	7	2	2	3	-
Тема 13. Комунікації в менеджменті	7	2	2	3	-
Тема 14. Керівник та лідер	7	2	2	3	-
Тема 15. Управління конфліктними ситуаціями та стресами	7	2	2	3	-
Тема 16. Культура менеджменту	7	2	2	3	-
Тема 17. Імідж, етика та етикет в менеджменті	7	2	2	3	-
Тема 18. Сучасний менеджмент в Україні та світі.	7	2	2	3	-
Усього годин	120	36	36	48	-

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годи
1	Тема 1. Суть та зміст менеджменту	2
2	Тема 2. Зміст та класифікація законів та закономірностей менеджменту	2
3	Тема 3. Еволюція, етапи розвитку менеджменту	2
4	Тема 4. Організація її суть та характеристики	2
5	Тема 5. Технологія сучасного менеджменту	2
6	Тема 6. Планування, як базова функція менеджменту (суть та види)	2
7	Тема 7. Зміст функції «організування» та її значення в менеджменті	2
8	Тема 8. Сутність змістовних теорій мотивацій	2
9	Тема 9. Процес, правила і вимоги до контролю	2
10	Тема 10. Функції координації та регулювання	2
11	Тема 11. Загальні особливості та класифікація методів менеджменту	2
12	Тема 12. Прийняття управлінських рішень	2
13	Тема 13. Комунікації у менеджменті: суть, види та значення	2
14	Тема 14. Керівництво: влада і особистий вплив Лідерство: поведінкові і ситуаційні підходи	2
15	Тема 15. Керування конфліктами в організації	2
16	Тема 16. Суть і роль культури менеджменту в культурі організації	2
17	Тема 17. Етика в менеджменті: визначення, види етичних підходів та фактори.	2
18	Тема 18. Досвід менеджменту в Україні	2
19	Разом	36

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годи
1	Тема 1. Вступ до менеджменту. Наука і мистецтво менеджменту. Категорії менеджерів. Базові управлінські навички.	3
2	Тема 2. Система адміністративного менеджменту. Закони менеджменту. Закономірності менеджменту. Принципи менеджменту.	2
3	Тема 3. Еволюція менеджменту. Історичний контекст менеджменту. Класична теорія менеджменту. Школа людських стосунків.	3
4	Тема 4. Організування як загальна функція менеджменту. Середовище організації. Етика особи в організаціях . Соціальна відповідальність та організація.	3
5	Тема 5. Формування стратегій бізнесу. Використання SWOT – аналізу для формування стратегій. Загальні стратегії Портера. Стратегія одного продукту.	3
6	Тема 6. Структура та проектування організації. Спеціалізація робіт. Структуризація. Звітність. Повноваження. Координація.	2
7	Тема 7. Сутність функції організації та базові передумови побудови структур управління. Технології розвитку організації. Реінжиніринг в організації.	2
8	Тема 8. Суть мотивації. Ієрархія потреб. Процесуальні потреби до мотивації.	2
9	Тема 9. Керування контролювання. Типи контролю. Етапи контролювання. Керування контролем в організації.	2
10	Тема 10. Регулювання як загальна функція менеджменту. Сутність функції регулювання. Характеристика процесів регулювання.	2
11	Тема 11. Ухвалення управлінського рішення. Класична модель ухвалення рішень. Етапи раціонального ухвалення рішень. Адміністративна модель ухвалення рішень. Політичні чинники в ухваленні рішення.	3
12	Тема 12. Групова динаміка. Формальні і неформальні групи. Виникнення не формальних груп. Їхні характеристики. Управління неформальною організацією. Фактори, що впливають на ефективність груп. Типи поведінки в групі.	3
13	Тема 13. Керування індивідуальною поведінкою. Розуміння окремих людей в організації. Емоції і настрої в організації. Керування стресом. Творчість в організації.	3
14	Тема 14. Природа лідерства. Лідерство і менеджмент. Ситуаційні підходи до лідерства. Споріднені концепції лідерства. Політична поведінка в організації.	3
15	Тема 15. Контроль в організації. Операційний контроль. Фінансовий контроль. Структурний контроль.	3
16	Тема 16. Аутогенний менеджмент. Культура ділового життя. Обмеження керівника. Раціональне використання часу. Саморозвиток особистості.	3
17	Тема 17. Психоінформаційні технології у менеджменті. Функції керівника. Компетентність керівника. Психологічна орієнтація працівника.	3
18	Тема 18. Соціальна відповідальність та етика в менеджменті. Соціальна відповідальність. Поняття соціальної відповідальності. Види соціальної відповідальності. Переваги та недоліки соціальної відповідальності. Соціальні зобов'язання. Соціальний контракт. Поняття соціального контракту. Формування соціального контракту. Сутність етики менеджменту. Визначення етики менеджменту та види етичних підходів. Фактори, що визначають етичний вибір. Механізм формування етичної поведінки. Стандарти етики менеджменту.	3
19	Разом	48

7. Індивідуальні завдання

(для студентів, які навчаються за графіком сприяння)

Індивідуальне завдання – є однією з основних і ефективних форм самостійної роботи студентів та полягає у поглибленні й закріпленні теоретичних знань, отриманих студентом в процесі вивчення дисципліни «**Основи менеджменту**». В процесі виконання індивідуального завдання студент повинен отримати навички самостійного опрацювання різноманітних сучасних інформаційних джерел: наукова та періодична література, законодавчо-нормативна база з досліджуваної проблеми.

Структура індивідуального завдання

Індивідуальне завдання повинно бути чітко структурованим за наступним планом:

ВСТУП – тема, мета, завдання роботи;

ТЕОРЕТИЧНИЙ ВИКЛАД – опис базових теоретичних положень, систематизована реферативна інформація;

ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ РОБОТИ – статистичні дані, таблиці, рисунки;

ВИСНОВКИ;

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.

Оформлення роботи

Робота виконується на папері формату А-4 за допомогою комп'ютера або рукописно. У випадку комп'ютерного набору використовується шрифт Times New Roman у 14-ому кеглі, вирівнювання по ширині тексту, міжрядковий інтервал – 1,5. Варіант роботи відповідає номеру студента у списку навчальної групи.

Перелік питань індивідуальної самостійної роботи з дисципліни «Основи менеджменту»

1. Вимоги до менеджменту у сучасній Україні.
2. Оперативне реагування на зміни в зовнішньому середовищі як необхідна умова успішної діяльності організації.
3. Сучасні теорії мотивації.
4. Стиль керівництва і ступінь відповідальності сучасного керівника.
5. Основні напрямки раціональної організації праці менеджера. Вимоги до організації робочого місця менеджера.
6. Управлінська культура. Основні елементи культури управлінської праці.
7. Конфлікт та його типи. Причини виникнення конфліктів у трудових організаціях.
8. Методи вирішення конфліктів. Організаційні способи подолання конфліктів.
9. Поняття стресу, його причини.
10. Порівняльна характеристика підготовки менеджерів в США, Західній Європі та Японії.
11. Портрет сучасного менеджера ХХІ століття.
12. Основні риси західноєвропейської системи менеджменту.
13. Роль стратегічного планування в умовах переходу до ринкової економіки. Аналіз конкуренції за М.Портером.
14. Аналіз стратегій провідних корпорацій світу.
15. Вибір організаційної структури управління підприємством і їх порівняльна характеристика.

16. Ситуативна теорія організаційних структур управління.
17. Ефективна мотивація персоналу в умовах ринкової економіки.
18. Сучасні системи контролю. Інформаційне забезпечення контролю в організації.
19. Застосування неформальних каналів для підвищення ефективності комунікаційного процесу.
20. Роль інформаційних систем в забезпеченні функціонування підприємств.
21. Фактори, що впливають на процес прийняття і реалізації управлінських рішень.
22. Методи та моделі розробки управлінських рішень в умовах невизначеності і ризику.
23. Психологічні аспекти проблеми лідерства.
24. Етика і сучасне управління. Шляхи підвищення показників етичності поведінки.
25. Застосування імітаційного моделювання для розробки обґрунтованих управлінських рішень.
26. Бізнес-план як засіб реалізації стратегії фірми.
27. Підвищення ефективності використання персоналу в умовах ринкової економіки.
28. Система методів управління, їх сутність та механізми реалізації.
29. Делегування повноважень.
30. Економічні методи управління персоналом організації.

8. Методи контролю

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять в усній та письмовій формах.

- Опитування.
- Перевірка завдань для самостійної роботи.
- Перевірка матеріалів самопідготовки (реферат).

Підсумковий контроль – іспит (VI семестр – денна форма навчання).

9. Екзаменаційні вимоги

Екзаменаційні вимоги

1. Предмет, об'єкт і суб'єкт менеджменту.
2. Співвідношення категорій «управління» та «менеджмент».
3. Менеджери та підприємці.
4. Ролі менеджера в організації. Якість менеджера.
5. Рівні та сфери менеджменту.
6. Закони та закономірності менеджменту.
7. Принципи менеджменту.
8. Етапи і школи в розвитку менеджменту.
9. Етапи розвитку управлінської науки в Україні.
10. Сутність та класифікація організації.
11. Внутрішнє та зовнішнє середовище організації.
12. Життєвий цикл організації. Сутність технології менеджменту.
13. Процес управління як основа технології.

14. Регламентация функцій менеджменту.
15. Суть планування і його місце в менеджменті.
16. Принципи планування.
17. Класифікація методів планування.
18. Види планування.
19. Суть та принципи функції організації.
20. Організаційні відносини в системі менеджменту.
21. Формування організаційної структури.
22. Сутність та категорії мотивації.
23. Основні теорії мотивації.
24. Формування системи мотивації.
25. Сутність і види контролю.
26. Процес контролю.
27. Методи контролю.
28. Суть функції регулювання, її завдання, функції та види.
29. Координація як функція менеджменту, суть та її механізм.
30. Сутність, роль та класифікація методів менеджменту
31. Економічні методи менеджменту.
32. Організаційно-розпорядчі методи менеджменту.
33. Соціально-психологічні методи менеджменту.
34. Поняття і моделі прийняття рішень.
35. Процес прийняття рішень.
36. Методи творчого пошуку альтернативних варіантів.
37. Види, елементи та етапи процесу комунікації.
38. Перепони в процесі комунікації.
39. Інформаційне забезпечення процесу комунікації.
40. Особливості владних комунікацій.
41. Сутність, ділові якості та функції керівництва.
42. Суть та види лідерів.
43. Відмінності між лідером і керівником.
44. Сутність, класифікація та типи конфлікту.
45. Причини, методи та стилі вирішення конфліктів.
46. Сутність і управління стресами.
47. Роль культури менеджменту та її основні функції.
48. Цілеспрямована робота менеджера над собою.
49. Цілеспрямована робота менеджера над собою.
50. Імідж менеджера.
51. Визначення етики та етикету менеджменту.
52. Основні положення традиційного менеджменту.
53. Основні характеристики сучасного менеджменту.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Форма навчання	Поточне оцінювання			Підсумковий тест (іспит)	Підсумкова оцінка
	Разом	Семінарські заняття	Самостійна робота		
Денна форма навчання	100	72	28	100	100*
Тема 1.	100	0-4	28	50	100
Тема 2					
Тема 3					
Тема 4					
Тема 5					
Тема 6					
Тема 7					
Тема 8					
Тема 9					
Тема 10					
Тема 11					
Тема 12					
Тема 13					
Тема 14					
Тема 15					
Тема 16					
Тема 17					
Тема 18					

* - розраховується як середньоарифметичне значення кількості балів поточного оцінювання та підсумкового тесту (іспит):

$$\text{Підсумкова оцінка} = \frac{\text{поточне оцінювання} + \text{підсумковий тест (іспит)}}{2}$$

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
68-74	D	задовільно	
61-67	E		
35-60	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

Теми та зміст семінарських занять

Тема 1. (заняття 1) Суть та зміст менеджменту

Розуміння фаху менеджер. Категорії менеджерів. Головні функції менеджменту. Наука та мистецтво менеджменту.

Орієнтовні теми для дискусії:

1. Яке значення має поділ менеджерів за рівнями і сферами діяльності.
2. У чому переваги й у чому обмеженість визначеність менеджменту як процесу здійснення функцій управління.
3. Як ви вважаєте, з огляду на свій досвід навчання, чи необхідна вища освіта для успішної кар'єри менеджера .

Заняття-диспут «Укажіть якості менеджера, що сформувати у вас дане уявлення про нього». Якості не тільки повинні бути названі, але і «розшифровані» у термінах поведінки менеджера і його ставлення до фактів і подій. Доповідь (мультимедійна презентація) може виконуватися як індивідуально, так і групою 2-3 студентів.

Самостійна робота №1. Підготувати реферат-роздум «Оцінка практики застосування менеджменту- як основна умова успішного функціонування бізнесу».

Тема 2. (заняття 2.) Зміст та класифікація законів та закономірностей менеджменту

Закони менеджменту. Закономірності менеджменту. Принципи менеджменту.

Заняття-диспут «Характеристика законів та закономірностей менеджменту.»

Самостійна робота №2. Підготувати реферат-роздум «Пізнання закономірностей управління на основі теоретичного аналізу і практичного досвіду».

Тема 3. (заняття 3.) Еволюція, етапи розвитку менеджменту

Значення теорії та історії. Історичний контекст менеджменту. Класична теорія менеджменту.

Заняття-диспут «Характеристика нових відносин між організацією і працюючими в ній людьми в умовах глобалізації економіки»

Самостійна робота №3. Підготувати реферат-роздум «Етапи становлення менеджменту і їхня характеристика».

Тема 4. (заняття 4) Організація її суть та характеристики

Сутність організаційної діяльності, її місце в системі управління. Поняття і складові організаційної діяльності. Процес делегування повноважень і відповідальності. Характеристика основних видів організаційних структур управління.

Заняття-диспут «Проаналізувати конкретні ситуації переходу централізованої структури в децентралізовану»

Самостійна робота №4. Підготувати реферат-роздум «Функціональні структури: їхні переваги і недоліки».

Тема 5 . (заняття 5) Технологія сучасного менеджменту

Управлінська діяльність. Процес управління. Знання і вміння якими володіє менеджер. Управлінська техніка та її функція. Управлінська діяльність в організації.

Заняття-диспут «Зв'язок між ролями, функціями і методами менеджменту»

Самостійна робота №5. Підготувати реферат-роздум «Функціональні структури: їхні переваги і недоліки»

Тема 6 . (заняття 6) Планування, як базова функція менеджменту (суть та види)

Процес планування. Місія та цілі організації. Оцінка зовнішнього середовища. Оцінка і аналіз зовнішнього середовища. Аналіз сильних та слабких сторін.

Заняття-диспут «На прикладі ситуації провести аналіз у рамках матриці «сильні-слабкі сторони фірми і небезпеки-можливості для фірми на ринку»

Самостійна робота №6. Підготувати реферат-роздум «Порівняльна характеристика конкурентної й економічної стратегії»

Тема 7. (заняття 7) Зміст функції «організування» та її значення в менеджменті

Суть організаційної структури управління. Загальні поняття організаційної структури: бюрократична та адаптивна структури. Види бюрократичних структур: лінійна структура. Лінійно-штабна структура. Функціональні структура. Лінійно-функціональна структура. Адаптивна структура: програмно-цільова та матрична структура. Дивізійна структура. Централізація та децентралізація.

Самостійна робота № 7. Підготувати реферат-роздум «Послідовність технологічного процесу планування»

Тема 8 . (заняття 8) Сутність змістовних теорій мотивацій

Суть і значення мотивації. Сутність змістовних теорій мотивації. Теорії мотивації. Модель механізму мотивації. Стимулювання.

Заняття-диспут «Виберіть з вашої практики ситуацію, у якій потрібна мотивація, і покажіть послідовно, крок за кроком, як у ній буде працювати модель Портера-Лоулера»

Самостійна робота № 8. Підготувати реферат-роздум «Сучасні проблеми в сфері мотивації працівників»

Тема 9. (заняття 9) Процес, правила і вимоги до контролю

Контроль в організаціях. Операційний, фінансовий, структурний контроль. Керування контролем в організація.

Заняття-диспут «Ви використовуєте метод складання бюджету для своїх особистих фінансів?»

Самостійна робота № 9. Підготувати реферат-роздум «Як контролювання пов'язане з функціями планування, організації та лідерства»

Тема 10 . (заняття 10) Функції координації та регулювання

Сутність функції регулювання. Координація, як функція управління

Заняття-диспут «Поняття регулювання та його місце в системі управління»

Самостійна робота № 10. Підготувати реферат-роздум «Дисциплінарне регулювання»

Тема 11 . (заняття 11) Загальні особливості та класифікація методів менеджменту.

Методи менеджменту. Класифікація методів менеджменту. Економічні методи. Адміністративний метод. Соціально-психологічний метод.

Заняття-диспут «Який зв'язок між методи і функціями менеджменту»

Самостійна робота № 11. Підготувати реферат-роздум «Характер методів менеджменту»

Тема 12 . (заняття 12) Прийняття управлінських рішень

Прийняття управлінських рішень. Підходи до прийняття рішень. Способи прийняття рішень. Фактори, які впливають на процес прийняття управлінських рішень.

Заняття-диспут «Які моделі прийняття раціональних управлінських рішень підходять вам»

Самостійна робота № 12. Підготувати реферат-роздум «Прийняття управлінських рішень»

Тема 13 . (заняття 13) . Комунікації у менеджменті: суть, види та значення
Комунікації та фах менеджера. Характеристики цінної інформації. Форми комунікації в організаціях. Електронні засоби комунікації. Неформальні комунікації в організаціях. Керування комунікаціями в організаціях.

Заняття-диспут «Чи організація може функціонувати без комунікацій»

Самостійна робота № 13. Підготувати реферат-роздум «Опишіть три комуникативні системи. Який тип системи найдетальніше характеризує систему непідтверджених повідомлень і чуток? Чому?»

Тема 14. (заняття 14) Керівництво: влада і особистий вплив. Лідерство: поведінкові і ситуаційні підходи

Влада, вплив, лідерство. Баланс влади. Форма влади і впливу. Переконавання й участь. Порівняння різних методів впливу. Особистісна теорія лідерства. Ситуаційний підхід до лідерства.

Заняття-диспут «Методи впливу, використовуванні в особистому спілкуванні»

Самостійна робота № 14. Підготувати реферат-роздум «Сучасні теорії лідерства»

Тема 15. (заняття 15) Керування конфліктами в організації

Конфлікт. Наслідки конфлікту. Модель виникнення і розвитку конфлікту. Наслідки конфлікту. Типи конфліктів: міжособовий, між особою та групою та міжгруповий. Причини конфлікту. Способи вирішення конфліктних ситуацій. Стрес. Фактори, які викликають стрес. Правила подолання стресових ситуацій.

Заняття-диспут «Що робити менеджеру, щоб знизити рівень стресу у підлеглих».

Самостійна робота № 15. Підготувати реферат-роздум «Стилі вирішення конфліктів(метод Томаса-Кілмана)»

Тема 16. (заняття 16) Суть і роль культури менеджменту в культурі організації

Суть командної групи. Основні фактори ефективності роботи групи. Суть неформальної групи. Специфіка неформальної групи. Основні характеристики. Основні способи впливу керівника на неформальні групи.

Заняття-диспут «Які фактори при формуванні комітету слід брати до уваги, щоб забезпечити ефективність його роботи»

Самостійна робота № 16. Підготувати реферат-роздум «Ефективність менеджменту»

Тема 17 . (заняття 17) Етика в менеджменті: визначення, види етичних підходів та фактори

Визначення етики та етикету менеджменту. Види етичних підходів у менеджменті. Управлінська етика і соціальна відповідальність підприємства. Види відповідальності, що несе керівник при управлінні підприємством. Характеристика ділового етикету на підприємстві.

Заняття-диспут «Етика ділового спілкування на підприємстві».

Самостійна робота № 17. Підготувати реферат-роздум «Аналіз проблеми етики на підприємстві».

Тема 18. (заняття 18) Досвід менеджменту в Україні

Суть сучасного менеджменту. Модель переходу з теорії до практики. Роль сучасного менеджера. вимоги до сучасного керівника. Основні проблеми

українського менеджменту. Цінності компанії. Інтеграція організаційної структури. Форми оцінки персоналу в сучасних умовах.

Заняття-диспут «Які з вимог сучасного менеджменту, на вашу думку, найбільше впливатимуть на вас і вашу кар'єру? Які впливатимуть найменше?»

Самостійна робота № 18. Підготувати реферат-роздум «Особливості формування сучасної системи менеджменту в Україні».

11. Рекомендована література

Основна:

1. Мазаракі А.А. Основи менеджменту: підручник для студентів вищих навчальних закладів / А.А. Мазаракі, О.Є. Кузьмін, О.Г. Мельник та ін.; за ред. А.А. Мазаракі. – Харків: Фоліо, 2014. – 846 с.
2. Основи менеджменту і маркетингу : навчальний посібник / Л.Ф. Кожушко, Т.О. Кузнецова, О.Ю. Судук. – Рівне: НУВГП, 2016. – 291с.
3. Основи менеджменту. Теорія і практика : навч. посіб. / Г.Є. Мошек, І.П. Миколайчук, Ю.І. Палеха, Ю.В. Поканевич, А.С. Соломко, О.В. Коваленко, Н.В. Коваленко, В.С. Ціпуринда, Г.П. Сиваненко, О.І. Белова; за заг. ред. проф. Мошека Г.Є. – Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. – 528 с.
4. Осовська Г. В. Менеджмент : підручник / Г. В. Осовська, О. А. Осовський. – К.: Кондор-Видавництво, 2015. - 563 с.
5. Палеха Ю.І., Основи менеджменту теорія і практика: навчальний посібник / Ю.Палеха, Г.Мошек, І. – К. : Ліра-К. – 2018. – 528 с.

Допоміжна:

1. Березін О. В. Управління проектами: навч. посіб. / О. В. Березін, М. Г. Безпарточний. – Суми : Університетська книга, 2014. – 272 с.
2. Божидарнік Т. В. Креативний менеджмент: навч. посіб. / Т. В. Божидарнік, Н. М. Василик. – Херсон : Олді-плюс, 2014. – 498 с.
3. Бондар-Підгурська О. В. Ділове адміністрування (корпоративне управління) : навч. посіб. / О. В. БондарПідгурська, А. О. Глебова. – К. : Ліра-К, 2015. – 448с.
4. Бутко М. П. Виробничий менеджмент: підручник / М. П. Бутко. – К. : ЦУЛ, 2015. – 400 с.
5. Ілляшенко С. М. Інноваційний менеджмент : підручник / С. М. Ілляшенко. – Суми : Університетська книга, 2015. – 334 с.
6. Ілляшенко С. М. Управління інноваційним розвитком : навч. посіб. / С. М. Ілляшенко. – Суми : Університетська книга, 2015. – 324 с.
7. Косач І. А. Ділове адміністрування: менеджмент організацій та управління змінами. Навчальний посібник / І. А. Косач, Л. С. Ладонько, І. В. Калінько. - К.: КондорВидавництво, 2014. - 217 с.
8. Маркетинг і менеджмент інноваційного розвитку : монографія / за заг. ред. д.е.н., проф. С.М. Ілляшенка. – Суми : Університетська книга, 2015. – 728с.
9. Менеджмент : навч. посіб. / [Г. Є. Мошек, М. М. Ковальчук, Ю. В. Поканевич, та ін.]; за заг. редакція Г. Є. Мошека. – К. : Ліра-К, 2015. – 550 с.
10. Менеджмент громадських організацій : вибрані питання теорії та практики : навч. посіб. / [Балацький О. Ф., Теліженко О. М., Мішенін Є. В. та ін.]; за заг. ред. О. Ф. Балацького, О. М. Теліженка, О. А. Лук'янихіної. – Суми : Університетська книга, 2015. – 366 с.

11. Назарчук Т.В. Менеджмент організацій: навч. посіб. / Т.В. Назарчук, О.М. Косіюк – К.: «Центр учбової літератури», 2015. – 560 с.
12. Осовська Г. В. Менеджмент організацій : підручник / Г. В. Осовська, Л. Ц. Масловська, О. А. Осовський. – К.: Кондор-Видавництво, 2014. – 366 с.
13. Осовська Г.В. Менеджмент: підручник / Г.В. Осовська, О.А. Осовський – вид. 4-е, перероблене і доповнене. - К.: Кондор-Видавництво, 2015. - 563 с.
14. Старченко Г. В. Операційний менеджмент : навч. посіб. / Г. В. Старченко, І. В. Калінько, І. А. Косач. - К. : КондорВидавництво, 2015. - 264 с.
15. Тягунова Н. М. Основи організації туристичного бізнесу. Кредитно-модульний курс : навч. посіб. / Н. М. Тягунова. – К. : ЦУЛ, 2014. – 130 с.
16. Чайка Г. Л. Самоменеджмент менеджера : навч. посіб. / Г. Л. Чайка. – К. : Знання, 2014. – 422 с.
17. Череп А. В. Інноваційний менеджмент : підручник / Череп А. В., Пуліна Т. В., Череп О. Г. – К.: Кондор, 2014. – 452 с.
18. Чурсіна Л. А. Сертифікація персоналу : навч. посіб. / Л. А. Чурсіна, Ю. В. Березовський, Г. А. Тіхосова, – К. : Ліра-К, 2014. – 316 с
19. Шатун В.Т. Основи менеджменту: навчальний посібник. / В.Т.Шатун. – Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2008. – 376 с.

Інформаційні ресурси Інтернет

1. Сервер Верховної Ради України - www.rada.gov.ua
2. Ліга Бізнес-Інформ - www.liga.net
3. Нормативні акти України - www.nau.kiev.ua
4. Право. Україна - www.legal.com.ua
5. Українське право - www.ukrpravo.com
6. МОН України - www.mon.gov.ua